

یادداشت

پایان چندجانبه‌گرایی کلاسیک و زایش نظم شبکه‌ای: پیامدهای ژئوپلیتیک برای ایران

۱

بازی های
دیجیتال و کودکان:
فرصتها، چالش‌ها
و راهکارهای
روانشناختی

۸

یادداشت

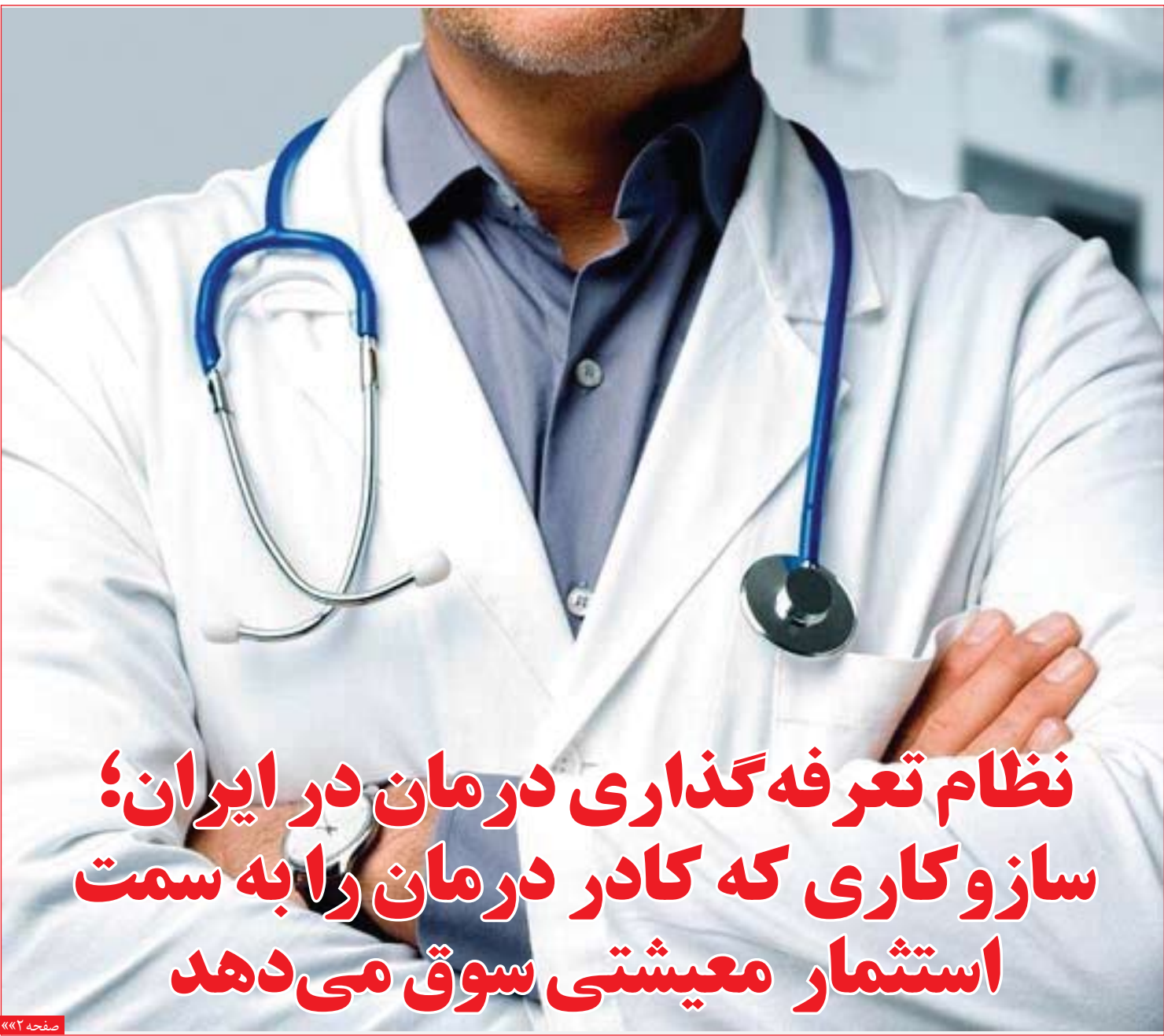
پایان چندجانبه‌گرایی کلاسیک و زایش نظم شبکه‌ای: پیامدهای ژئوپلیتیک برای ایران

نظم جهانی که دهه‌ها تکیه‌گاه کشورهای بود، امروز فرو می‌ریزد و جهان به‌سوی دوره‌ای تاریک و نامطمئن می‌لغزد. در این آشفتگی روبه‌افزایش، سرنوشت ایران بیش از همیشه به توان تصمیم‌گیری و جسارت سیاسی گره خورده است؛ زیرا هر لحظه ممکن است فرصت‌ها از دست بروند و تهدیدها از دل سکوت قدرت‌های بزرگ سر برآورند.

جهان در آستانه دگرگونی‌ای قرار گرفته است که شاید اهمیت آن با تحولات پس از جنگ جهانی دوم قابل مقایسه باشد. سال‌ها بود که نظم بین‌المللی، با وجود ضعف‌ها و تناقض‌هایش، بر پایه نهادهای چندجانبه‌ای بنا شده بود که امکان گفت‌وگو، مدیریت بحران و همکاری را فراهم می‌کردند. اما امروز، با تشدید رقابت قدرت‌های بزرگ و فراگیر شدن سیاست‌های حاکمیت‌گرایانه، این ستون‌های نظم جهانی نه‌تنها آرام‌آرام گذشته را از دست داده‌اند، بلکه در برخی حوزه‌ها عملاً بی‌اثر شده‌اند. نظامی که زمانی برای مهار بی‌ثباتی طراحی شده بود، حالا زیر وزن بحران‌های امنیتی، اقتصادی و فناوریانه خم شده است. این وضعیت تنها به معنای ضعف سازمان‌های بین‌المللی نیست؛ بلکه به معنای ورود جهان به دوره‌ای است که در آن، قواعد مشترک جای خود را به توافقات مقطعی، شبکه‌ای و گاه کاملاً غیررسمی می‌دهند.

در دهه‌های پس از جنگ جهانی دوم، چندجانبه‌گرایی نه‌تنها به‌عنوان یک ایده، بلکه به‌عنوان ابزار عملی همکاری عمل کرد. نهادهایی مانند سازمان ملل، صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و بعدها سازمان تجارت جهانی، دستگاهی جهانی برای تدوین قواعد مشترک ایجاد کردند. هرچند قدرت‌های بزرگ همیشه در عمل به این قواعد وفادار نبودند، اما نفس وجود آن‌ها موجب نوعی توازن و حداقلی از پیش‌بینی‌پذیری می‌شد. با این حال، از اوایل دهه ۲۰۱۰ رونق فرسایشی شددیدی آغاز شد. روی کار آمدن دولت‌هایی که به چندجانبه‌گرایی بدبین بودند، مداخلات نظامی خارج از چارچوب‌های بین‌المللی، جنگ‌های جدید در اروپا و آسیا و رقابت فناوریانه میان قدرت‌های بزرگ، همه در کنار هم باعث شدند که بسیاری از کشورها دیگر به کارآمدی و بی‌طرفی نهادهای جهانی باور نداشته باشند.

در چنین فضایی، آنچه جایگزین نظم رسمی جهانی شده، نه یک نظام منسجم جدید بلکه مجموعه‌ای از "اتلاف‌های موقت و موضوع‌محور" است: کشورهایی که در یک موضوع خاص با یکدیگر همکاری می‌کنند، بدون آن که در سایر حوزه‌ها الزامی برای تبعیت از قواعد مشترک داشته باشند. از اتلاف‌های انرژی تا همکاری‌های فناورانه، از توافقات منطقه‌ای تا مشارکت دولت‌ها با نهادهای خصوصی و دانشگاهی، همه نشان می‌دهد که جهان به‌سمت نوعی حکمرانی چندمرکزی حرکت می‌کند؛ حکمرانی‌ای که در آن، سازمان‌های کلاسیک جهانی تنها یکی از بازیگرانند، نه ستون

صفحه ۲»

نظام تعرفه‌گذاری درمان در ایران؛ سازوکاری که کادر درمان را به سمت استثمار معیشتی سوق می‌دهد

ضرورت استقلال مالی مجتمع مس سونگون ورزقان
به بهانه روز ملی صنعت مس از نگاه "عصر آزادی"

آذربایجان شرقی تماشاگر ذخایر مسی

۲

تجلیل از اقدام ارزشمند پروفیسور
حسن نصیری در اهدای اشیای
تاریخی، هنری و خانوادگی به
موزه دانشگاه هنر اسلامی تبریز

۸

حجت‌الاسلام علی نهانودی رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس در نشست خبری تاکید کرد؛

فیلترینگ فعلی در فضای مجازی پاسخگو نیست هدف ما کاهش زندانیان بدهکار مهریه نیست، بلکه تحقق قوانین مطابق با مبانی شریعت و روند کارشناسی دقیق است

تخصصی مرکز تحقیقات اسلامی نشست‌های تخصصی خود را برگزار کرده‌اند و دفتر همکاری‌های ما در مشهد نیز دو نشست تخصصی برگزار می‌کند که یکی از آنها تحلیل حقوقی الگوریتمی در عصر هوش مصنوعی است. رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس افزود: رویداد مسئله‌محور مهریه نیز در جریان است که مهریه را از ابعاد قضایی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و حقوقی بررسی می‌کنیم و اختتامیه آن در هفته پژوهش برگزار می‌شود. وی در این زمینه اظهار داشت: مرکز تحقیقات اسلامی درباره مهریه اظهار نظر کارشناسی مفصلی ارائه کرده و پیش‌بینی کرده که برخی مواد در شورای نگهبان رد خواهد شد. هدف ما کاهش تعداد زندانیان بدهکار مهریه نیست، بلکه تحقق قوانین مطابق با مبانی شریعت و روند کارشناسی دقیق است.

وی به برگزاری نخستین نشست پارلمانی هشتم در مشهد مقدس اشاره کرد و گفت: این نشست با همکاری حوزه علمیه خراسان، دانشگاه رضوی، دانشگاه فردوسی و مدرسه عالی فقاقت محمد برگزار می‌شود و هم‌اندیشی با اساتید دروس خارج درباره چگونگی تحقق بند اول و دوم سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در قانون‌گذاری صورت می‌گیرد. نهانودی با بیان اینکه در موضوع فیلترینگ و حکمرانی فضای مجازی نیز بررسی‌های متعددی انجام داده‌ایم، گفت: بر اساس نظرسنجی سال ۱۴۰۲ پژوهشگاه فضای مجازی، تنها ۲ درصد جامعه تولید محتوا می‌کنند و ۹۸ درصد مصرف‌کننده هستند. فضای مجازی برای توسعه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران و گفتمان‌سازی علمی، اقتصادی و سیاسی در سطح بین‌المللی است.

وی تاکید کرد: بررسی و ارائه گزارش‌های مسئله‌محور، فعالیت در حوزه پژوهش و همکاری با حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها رسالت اصلی مرکز تحقیقات اسلامی برای تحقق اصول ۴ قانون اساسی و بند اول و دوم سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در مجلس است.

رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی، درباره وضعیت فضای مجازی گفت: فضای مجازی ظرفیت بسیار گسترده‌ای برای توسعه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران و ایجاد گفتمان در سطح بین‌المللی دارد، اما متأسفانه با نگاه حادق و مصرفی، بهره‌براری درستی از این ظرفیت انجام نمی‌شود. کسانی که دچار اعتیاد به فضای مجازی هستند، رقم قابل توجهی از جامعه را تشکیل می‌دهند و نیازمند جهت‌دهی صحیح هستند.

وی افزود: فیلترینگ فعلی در فضای مجازی پاسخگو نیست و عدم حکمرانی مناسب در جهت فعالیت‌های قدرت نرم کشور و نادیده گرفتن ظرفیت‌ها، کار دقیق و مطلوبی نیست. با وجود فیلترشکن‌ها و گسترده‌ی استفاده، اهداف امنیتی و اجتماعی فضای مجازی به‌طور کامل محقق نشده و نوعی دلالی اقتصادی در این فضا شکل گرفته است که سود آن به نفع برخی افراد است.

نهانودی با اشاره به تصویب ۳۲ ماده در شورای عالی فضای مجازی بیان کرد: بسترهایی فراهم شده، اما تا زمانی که همانند کشورهایی مانند مالزی یا ژاپن سند ملی و بومی برای فضای مجازی خود تعریف نکنیم، طراحی و الگوریتم‌های متناسب با ارزش‌ها و سنت‌های بومی اجرا نمی‌شود. ما در مرکز تحقیقات اسلامی مجلس، از ابعاد دینی، معرفتی و فقهی شبکه نظام مسائل فضای مجازی را استخراج کرده‌ایم تا در صورت طراحی فضای مجازی بومی، چارچوب دقیق داشته باشیم.

رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس ادامه داد: مرکز تحقیقات اسلامی در طول ۱۴ سال فعالیت خود، توانسته قالبی برای تحقق مبانی شریعت در قانون‌گذاری ایجاد کند. ما به نمایندگان و کمیسیون‌ها مشاوره و پشتیبانی فکری ارائه می‌دهیم و پس از طرح یا پیش‌نویس لایحه، جلسات تخصصی برگزار می‌کنیم تا اطمینان حاصل شود که قوانین با شریعت منطبق است و مغایرت‌های شورای نگهبان به حداقل برسد. نهانودی تاکید کرد: حضور ما در کمیسیون‌ها و کنار نمایندگان، مشورتی است و الزامی نیست، اما شاخص موفقیت ما کاهش مغایرت‌های اعلام شده توسط شورای نگهبان است. در مواردی که مجلس با نظر شورای نگهبان قانع نشود، مجمع تشخیص مصلحت نظام به حکم ثانوی تصمیم می‌گیرد، اما مرکز تحقیقات اسلامی همراه با شورای نگهبان مسیر کارشناسی را دنبال می‌کند.

عصر آزادی / سرویس پارلمانی - علیرضا نیاکان:

حجت‌الاسلام علی نهانودی رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس روز صبح روز سه شنبه هجدهم آذرماه در نشست خبری با خبرنگاران، به پیشینه مرکز تحقیقات اسلامی مجلس اشاره کرد و گفت: در سال ۸۹ و به ریاست علی لاریجانی، مجلس تصمیم گرفت در متن و ساختار مجلس، از ابتدای بررسی لایحه، نظرسنجی، شریعت، دین و فقه در قوانین لحاظ شود. ابلاغیه مقام معظم رهبری تحت عنوان سیاست‌های قانون‌گذاری نیز بر این نکته تاکید داشت که هر نوع قانون باید از منظر شریعت بررسی شود. این موضوع مطابق فرمایشات امام خمینی (ره) است که نمایندگان باید قوانین را به گونه‌ای تصویب کنند که اگر به شورای نگهبان ارائه شد، مغایرت با شرع نداشته باشد.

وی افزود: زمانی که این تسکيلات در آئین‌نامه مجلس به عنوان ساختار رسمی تنظیم شد، ما به عنوان مجموعه‌ای که پشتیبانی فکری و معاصر فقهی، حقوقی و شریعت را دنبال می‌کنیم، برای نمایندگان و کمیسیون‌های متعدد مجلس، موضوعات مربوط به دین، شریعت و فقه را تحت عنوان پشتیبانی فکری تنظیم کردیم تا کمک کند کسانی که در تصویب قوانین فعالیت می‌کنند، کار خود را به درستی انجام دهند. نهانودی ادامه داد: در مجلس اول، ۱۶۹ نماینده روحانی حضور داشتند که اغلب متعهد مسلم بودند، اما اکنون تعداد نمایندگان روحانی کمتر از ۲۰ نفر است. این نمایندگان با منظرهای متعدد فقهی و شریعت، به‌خصوص ایجاد، بخش قوانین را دنبال می‌کنند و هرچند تعدادشان کمتر است، تأثیرگذار هستند.

وی خاطر نشان کرد: در مرکز تحقیقات اسلامی پنج گروه تخصصی داریم که از بُعد فرهنگی، اجتماعی، مسائل اقتصادی، زیربنایی، مباحث سیاست و امنیت، حکمرانی و مدیریت و فقه و حقوق، تمام لایحه را از ابتدا دریافت و بررسی می‌کنند و تسکيلات تحت عنوان "شورای عالی فقهی" داریم که مباحث فقهی موضوعات را مورد بررسی قرار می‌دهد و تیمی با عنوان "تیم واکنش سریع" نیز در صورت نیاز به معاضدت فوری یا استفتا از مقام معظم رهبری و مراجع تقلید، اقدامات لازم را انجام می‌دهد. رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس، گفت: ما سه نوع گزارش به مجلس ارائه می‌دهیم؛ گزارش‌های تقنینی، گزارش‌های نظارتی مانند بررسی فقهی معاملات آنلاین طلا و گزارش‌های راهبردی درباره تعارض منافع و مدیریت منابع در نظام اداری. این اقدامات در کنار فعالیت مرکز پژوهش‌ها انجام می‌شود تا پلی میان پارلمان و مباحث آکادمیک برقرار شود و همچنین ارتباط با حوزه‌های علمیه همچنین روز دوشنبه با حضور حضرت آیت‌الله حسینی بوشه‌ری، رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه، نشست تخصصی با موضوع نقش فقه در حکمرانی تقنینی برگزار می‌شود.

وی ادامه داد: در این هفته با محوریت مسئله هوش مصنوعی، تمام پنج گروه